

N:o 24.

Ank. till Riksd. kansli den 9 mars 1897, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändrade grunder för den kommunala beskattningen.

Uti en i Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 2, har herr *Ljungman* hemställt, det Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och till Riksdagens antagande framlägga ett förslag till en särskild, på förordningen om allmänna bevillningen icke hvilande kommunalskattelag.

Till stöd för sitt förslag anför motionären, sedan han erinrat om lydelsen af 2:a stycket af 57 § regeringsformen: »Huruledes särskilda menigheter må för egna behof sig beskatta, bestämmes genom kommunallagarne, hvilka af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftas»:

I stället för att man i öfverensstämmelse med detta lagbuds innebörd borde åvägabragt en särskild, af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad kommunalskattelag, hade man åtnöjt sig med att allt fortfarande bibehålla den äldre anordningen att grunda den kommunala beskattningen på den till staten utgående allmänna bevillningen och derigenom äfven ett mycket betydande hinder emot önskliga reformer i fråga om icke blott beskattningsväsendet, utan äfven den på detta hvilande

rösträtten både i kommunala angelägenheter och vid riksdagsmannaval.

Då kommunalskatten vore den i regeln långt större, mer tryckande och för folket viktigare direkta skatten, vore det helt visst äfven lämpligt, att den finge hvila på egen, efter de kommunala förhållandena afpassad grund i stället för på en med annat syfte och med hänsyn till helt andra förhållanden upptagen statsskatt sådan som den allmänna bevillningen. Genom erhållandet af en särskild, af Konungen och Riksdagen gemensamt stiftad, fullständig kommunalskattelag skulle man dessutom vinna större säkerhet icke blott för mera lämplighet och rättvisa, utan äfven för en tillräckligare fasthet i den kommunala beskattningen, än då densamma, såsom nu vore förhållandet, grundades på en för annat ändamål afsedd förordning, som kunde af Riksdagen allena ändras och i sjelfva verket fastställes för blott ett år i sänder.

Allmänna bevillningen åter borde tydligen, om den på bästa sätt skulle motsvara sin bestämmelse, anordnas på sådant sätt, att den komme att utgöra en alldeles fristående skatt för sig, så att den med hänsyn blott till statens egna, mer allmänna kraf kunde fastställas utan någon som helst hänsyn till den kommunala beskattningen. Detta hindrade emellertid icke, att man för allmänna bevillningens debiterande kunde, om sådant pröfvades lämpligt, begagna den för kommunalbeskattningen gjorda upptaxeringen af fast egendom och inkomst, ehuru naturligen en sådan möjlighet icke innebure, att man i bevillningsförordningen icke kunde fastställa egna bestämmelser äfven för taxeringen.

I England hade den kommunala beskattningen sedan gammalt och i Preussen sedan 1893 grundats på egna, från de direkta statsskatterna skilda skatter, och det lede intet tvifvel, att allt flere stater komme att reformera sitt kommunala skatteväsende i den af England och Preussen angifna riktningen.

Det låter sig icke förnekas, att de kommunala beskattningsförhållandena, sådana de hos oss för det närvarande gestalta sig, gifva befogade anledningar till klagomål öfver tyngden af de bördor, som de kommunala utgifterna — hvilka, som bekant, till det allra hufvudsakligaste bestridas genom direkta skatter i bestämdt förhållande till den allmänna bevillningen — pålägga kommunmedlemmarne, och som mångenstädes

taga i anspråk en icke ringa del af de beskattades inkomster. Antagligt är också, att, på sätt motionären framhållit, de nu rådande olägenheterna skulle kunna lättare afhjelpas, än nu låter sig göra, om den kommunala skattskyldigheten frigjordes från det ovilkorliga sambandet mellan den- samna och den direkta skattskyldigheten till staten; och det kan icke bestridas, att olikheten mellan statens och kommunens uppgifter gifver stöd åt den åsigten, att de grunder, efter hvilka å ena sidan staten och å den andra kommunerna hafva att af sina medlemmar upptaga de för sin verksamhet erforderliga afgifter, icke böra hufvudsakligen vara alldeles enahanda, likasom det icke utan skäl torde hafva framhållits, att ett upphäfvande af berörda samband skulle underlätta tidsenliga reformer på bevillningslagstiftningens område. Motionären har emellertid icke angifvit några grunder för den af honom ifrågasatta särskilda kommunal- skattelagen, och utskottet har ej heller några lämpliga sådana att anvisa. Det sätt, hvarpå kommunalbeskattningen lär ordnats i de främmande länder, motionären omnämnt, synes utskottet ej passa för våra förhållanden. Sålunda kan utskottet ej tillstyrka att, såsom i utlandet skett, berättiga kommunerna att upptaga konsumtions- eller andra indirekta skatter. Ej heller kan utskottet förorda, att, enligt utländskt föredöme, i vidare mån än redan är medgifvet, särskilda skatter skulle få läggas å visst slag af egendom eller inkomst för olikartade kommunala ändamål, och att till kommunernas förfogande ställa några nu till staten ingående skatter, på sätt i Preussen lærer egt rum, torde beskaffenheten af dessa skatter i vårt land ej medgifva.

Då utskottet alltså ej är i tillfälle att angifva några lämpliga grunder, på hvilka kunde byggas en lagstiftning i motionens syfte, föränlåtes utskottet hemställa,

att förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 mars 1897.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af herr *Ohlsson*, som anført:

De utaf särskilda komiterade den 2 november 1894 och den 9 december 1895 afgifna betänkande, förslag och utlåtande rörande ändring i gällande bevillningslagstiftning, i syfte att — med hänsyn till den ökade direkta beskattning, hvilken af statsmagterna ansågs böra blifva en följd af de vid 1892 års urtima riksdag fattade beslut — dels öka effektiviteten af bevillningsförordningens bestämmelser, dels åvägabringa en mera likformig tillämpning af desamma och dels särskildt på ett verksammare sätt än för närvarande med beskattning träffa vissa inkomstarter, gifva nogsamt vid handen, att det i vår skattelagstiftning rådande *sambandet mellan bevillningen till staten och den kommunala skattskyldigheten* (eller med andra ord bevillningens grundläggande betydelse för kommunalbeskattningen) förorsakar stora svårigheter och i många fall reser oöfverstigliga hinder i vägen för bevillningslagstiftningens reformerande i önskvärd riktning. Dessa svårigheter och hinder hafva, såsom af det sistomfördade komitéutlåtandet framgår, tillmätts den betydelse och det omfång, att någon verklig och nämnvärd reform af bevillningslagstiftningen icke synes vara att förvänta, för så vidt ej denna lagstiftning varder fotad på grunder, friggjorda från hänsynen till den kommunala beskattningen.

1894 års komité har funnit sambandet mellan bevillningen och kommunalbeskattningen stå så hindrande i vägen för reformerande af bevillningslagstiftningen, att komitén för möjliggörande af en enligt dess åsigt vigtig reform sett sig nödsakad att — ehuru sådant eljest icke ansågs ligga inom omfånget för det komitén lemnade uppdrag — framställa förslag om upphäfvande för visst fall af det ifrågavarande sambandet.

Särskildt beträffande *kommunalbeskattningen* yttrar komitén till stöd för sitt ändringsförslag bland annat följande:

»Vid ordnandet af grunderna för den *kommunala* beskattningen bör skatteförmågan ingalunda vara i lika hög grad bestämmande som i fråga om den direkta skatten till staten. Detta förhållande har sin förklaringsgrund i statens och kommunernas i det stora hela olika uppgifter. Visserligen hafva äfven kommunerna likasom staten att tillgodose behof af

mera allmän omfattning, men den kommunala hushållningen rigtar sig dock till en väsentlig del på uppgifter, hvilka mer eller mindre hufvudsakligen hänföra sig till de inom kommunen befintliga förmögenhetsobjekt; och denna omständighet kräfver, att vid den kommunala skattebördans fördelning afseende fästes äfven å de olika fördelar, som genom kommunens utgifter tillskyndas de skattskyldige.»

Utomlands börjar man i allt flera stater lämpa kommunalbeskattningen efter särskilda af den direkta statsbeskattningen hufvudsakligen oberoende beskattningsgrunder.

Exempelvis i konungariket Preussen har kommunalbeskattningen genom kommunalskattelag af den 14 juli 1893 blifvit särskildt för sig ordnad, i sammanhang hvarmed gränserna för de olika skatteslag, som å ena sidan helt eller företrädesvis förbehållits staten, å den andra kommunerna, blifvit närmare uppdragna och bestämda.

Den direkta statsskatten utgår här i form af en på den personliga skatteförmågan grundad inkomstskatt, kompletterad med en förmögenhets-skatt, som endast drabbar verklig nettoförmögenhet efter en lämpligen afpassad skala.

Rätten att pålägga särskilda skatter å jordegendom, byggnader och industriella anläggningar, eller den s. k. realbeskattningen har deremot förbehållits åt kommunerna, hvilka jemväl i öfrigt fått vidsträckt befogenhet att införa ändamålsenliga indirekta skatter med undantag dock för sådana, som skulle drabba oundgängliga lifsförnödenheter och bränsle. Bland andra beskattningsföremål, som stälts till kommunernas förfogande, må här dessutom särskildt omnämnas utskänkings- och värdshusrörelse samt minuthandel med bränvin och andra spirituösa drycker.

Det belopp, som en kommun genom direkt beskattning behöfver upptaga, bör enligt preussiska kommunalskattelagen i möjligaste mån begränsas, dels derigenom att kommunen bestämmer lämpliga afgifter för begagnandet af dess i offentligt intresse underhållna inrättningar och företag, dels ock derigenom att till betäckande af utgifter, hvilka företrädesvis komma en viss del eller visst område af kommunen till godo, bidrag uppbäras af de dervid närmast intresserade kommunalmedlemmarne.

Realskatterna användas till bestridande af sådana kommunala utgifter, som i öfvervägande grad afse att gagna jordbruk och industri, under det öfriga omkostnader för kommunala ändamål, som böra påhvila samtliga skattskyldige invånare, upptagas medelst inkomstbeskattning efter måttet af den enskildes personliga skatteförmåga.

Genom stats- och kommunalskatteväsendets omgestaltande i Preussen kunde skattekällor, representerande en beräknad årlig skattekraft af icke mindre än 70 millioner mark, öfverlemnas från staten till kommunerna.

Enligt min uppfattning torde den preussiska kommunalskattelagen och den skattefördelning mellan stat och kommun, som i sammanhang dermed fastslagits, i mångt och mycket kunna tjena till ledning och efterföljd vid uppgörande af förslag till en för vårt land och våra förhållanden lämplig lag angående beskattning för kommunala ändamål.

På grund af hvad jag nu anfört och

då ett omdanande i verkligt reformvänlig riktning af vår bevillningslagstiftning väl ostridigt borde vara en fråga, som rättvisligen icke kan eller får undanskjutas, samt uppenbart synes vara, att denna fråga *icke kan* lämpligen lösas, utan att bevillningsförordningens bestämmelser frigöras från hänsynen till den kommunala beskattningen;

då kommunalskatterna för de skattdragande i regel äro så dryga och tryckande, att den allra största vigt måste fästas dervid, att samma skatter varda i allo lämpade efter de *särskilda* grunder, som för en tidsenlig och rättvis kommunalbeskattning böra vara bestämmande; samt

då det rimligtvis icke torde kunna ifrågasättas, att tillfredsställande utredning och förslag i ett så omfattande ämne som det, hvarom här är fråga, skall kunna åstadkommas af annan än Kongl. Maj:t, som icke läser sakna vägledning för bedömande af vare sig den hufvudriktning, i hvilken ett dylikt förslag bör gå, eller de särskilda skatteprinciper och detaljbestämmelser, som för slik lagstiftning i vårt land må finnas mest ändamålsenliga;

har jag — i olikhet med utskottets majoritet — ansett mig hafva giltig anledning hemställa,

att Riksdagen med föranledande af herr Ljungmans ifrågavarande motion måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till särskild, på bevillningsförordningen icke hvilande kommunalskattelag.